

YEŞİL, SÜRDÜRÜLEBİLİR ve SOSYAL SERMAYE PİYASASI ARAÇLARI REHBERİ

I. Amaç, Kapsam ve Dayanak

1.Amaç

Yeşil, Sürdürülebilir ve Sosyal Sermaye Piyasası Araçları Rehberi (Rehber), yeşil, sürdürülebilir ve sosyal sermaye piyasası araçları ile bu araçların yurt içi ve (VI) no'lu bölümü ile sınırlı olmak üzere yurt dışı ihraçlarında uyulması gereken esas ve ilkeleri düzenlemektedir.

Rehber ile Net-Sıfır Hedefi ve Türkiye Uzun Dönemli İklim Stratejisi doğrultusunda yeşil, sürdürülebilir ve sosyal sermaye piyasası araçlarının ihracının uluslararası finansal piyasalardaki en iyi uygulamalar ve standartlarla uyumlu şekilde yürütülmesi, sürdürülebilirliğe katkı sağlayabilecek yeşil ve sosyal projelerin finansmanında, şeffaflık, dürüstlük, tutarlılık ve karşılaştırılabilirliğin artırılması amaçlanmaktadır. Bu amaçla, Rehber'de, yeşil ve/veya sosyal projelerin finansmanını teminen gerçekleştirecek yeşil, sürdürülebilir ve sosyal sermaye piyasası araçlarının ihracında uyulacak temel ilkeler ve Rehber kapsamında hazırlanması gereken çerçeve belgesinin yurt içi ihraçlar için asgari unsurları **(Ek)** belirlenmektedir.

2.Kapsam

Bu Rehber yeşil, sürdürülebilir ve sosyal nitelikte ihraç edilecek borçlanma araçları, kira sertifikaları, varlık ve ipotek teminatlı menkul kıymetler, varlığa ve ipotega dayalı menkul kıymetler, projeye dayalı menkul kıymetler ve gayrimenkul sertifikası gibi sermaye piyasası araçlarını kapsamaktadır. Mavi sermaye piyasası araçları da yeşil sermaye piyasası aracı olup, söz konusu araçların ihracı da bu Rehber kapsamındadır.

Rehber'de ihraççılar için belirlenen yükümlülükler; yeşil, sürdürülebilir ve sosyal kira sertifikası ihraçlarında, varlık kiralama şirketi ve/veya fon kullanıcısı tarafından yerine getirilir. Aynı şekilde, ihraççılar için belirlenen yükümlülükler; yeşil, sürdürülebilir ve sosyal olan varlığa ve ipotega dayalı menkul kıymetler ve projeye dayalı menkul kıymetler gibi sermaye piyasası aracı ihraçlarında kaynak kuruluş ve/veya kurucu tarafından yerine getirilir.

Bu kapsamda Rehber'de ihraççılar için belirlenen yükümlülüklerden;

- a) Kira sertifikası için varlık kiralama şirketi ve/veya fon kullanıcısının,
- b) Varlığa ve ipotega dayalı menkul kıymetler ve projeye dayalı menkul kıymetler gibi sermaye piyasası araçları için kaynak kuruluşun ve/veya kurucunun,

sorumlu olduğu konuların yurt içi ihraçlarda çerçeve belgesinde açıkça belirlenmesi gerekmektedir.

Rehber kapsamındaki sermaye piyasası araçları, genel esaslar ve ihraç süreçleri bakımından Kurul'un ilgili Tebliğlerine tabidir. Bu kapsamda, Rehber'de talep edilen bilgi ve belgelere ek

olarak, ilgili sermaye piyasası araçlarının ihracına ilişkin Kurul'un ilgili Tebliğleri uyarınca gerekli başvuru evraklarının tamamının başvuru sırasında Kurul'a iletilmesi gerekmektedir.

Bu Rehber, yayımı tarihinden sonra yapılacak ihraç başvurularına uygulanır.

Rehber Uluslararası Sermaye Piyasaları Derneği'nin Yeşil Tahvil İlkeleri (The International Capital Market Association (ICMA), Green Bond Principles, June 2022), Sürdürülebilir Tahvil İlkeleri (ICMA, Sustainability Bond Guidelines, June 2021), Sosyal Tahvil İlkeleri (ICMA, Social Bond Principles, June 2023), Yeşil, Sosyal ve Sürdürülebilir Sukuk Rehberi, (ICMA, Guidance on Green, Social and Sustainability Sukuk, April 2024) ve Avrupa Birliği (AB) Yeşil Tahvil Standartları Düzenlemesi (2023/2631) gözetilerek hazırlanmıştır.

3. Dayanak

Rehber, 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'nun (Kanun) 1. ve 128/1. (e) maddelerine dayanılarak düzenlenmiştir. Bu Rehber, Kurul Kararı hükmündedir.

II. Tanımlar

Bu Rehber'de geçen,

- a) Çerçeve belgesi: İhraççıların, yönetim kurulu tarafından karara bağlanan ve yeşil, sürdürülebilir ve sosyal sermaye piyasası araçlarının bu Rehber ile uyumlu olduğunu açıklayan belgeyi,
- b) Dış değerlendirme: İkinci taraf görüşü ve doğrulama hizmetini,
- c) Dış değerlendirme hizmeti veren kuruluş: Sürdürülebilirlik ile ilgili konularda uzmanlaşmış, bu Rehber'in (V) no'lu bölümünde belirtilen hizmetleri veren ve gerekli teknik yeterlik, uzmanlık ve donanımına sahip olan danışmanlık kuruluşlarını, kamu kurum ve kuruluşlarını ve sermaye piyasalarında bağımsız denetime veya derecelendirmeye yetkili kuruluşları,
- ç) Doğrulama: İhraççıların fonun kullanımına dair dahili izleme yöntemine¹ yeşil, sürdürülebilir ve sosyal sermaye piyasası araçlarından elde edilen fonun kullanımına ve Rehber ile uyumuna ilişkin güvence içeren veya tasdik veren sermaye piyasalarında bağımsız denetime yetkili kuruluşlar tarafından verilen dış değerlendirme hizmetini,
- d) İhraççı: Sermaye piyasası araçlarını ihraç eden, ihraç etmek üzere Kurul'a başvuruda bulunan veya sermaye piyasası araçları halka arz edilen tüzel kişileri,

¹ Dahili izleme yöntemi; Rehber'in 3 no'lu "İhraçtan Elde Edilen Fonun Yönetimi" bölümünde belirtilen ve ihraççının kendi organizasyonu içerisinde geliştirdiği şirkete özgü sistemi ifade eder.

e) İkinci taraf görüşü: Çevre, sürdürülebilirlik ve sosyal alanlarda uzmanlaşmış bağımsız bir dış değerlendirme hizmeti veren kuruluş tarafından ihracın ve çerçeve belgesinin Rehber ile uyumlu olup olmadığını değerlendirmek için verilen dış değerlendirme hizmetini,

f) Kurul: Sermaye Piyasası Kurulu'nu,

g) Mavi sermaye piyasası araçları: Deniz ve okyanus gibi su yaşam alanlarında olumlu çevresel, ekonomik ve iklimsel fayda sağlayan projelere kaynak bulmak amacıyla ihraç edilen sermaye piyasası araçlarını,

ğ) Sermaye piyasası araçları: 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'nun 3'üncü maddesinin birinci fıkrasının (ş) bendinde tanımlananlar ile borçlanma araçları ve kira sertifikaları dahil sermaye piyasası araçlarını,

h) Sosyal proje: Rehber'in ihraçtan elde edilen fonun kullanım yerleri bölümünde belirtilen, doğrudan belirli bir sosyal sorunu ele alan veya azaltmayı amaçlayan ve/veya yalnızca bunlarla sınırlı olmamak üzere, belirli bir kitle için olumlu sosyal sonuçlara ulaşmayı hedefleyen projeleri,

ı) Sosyal sermaye piyasası araçları: İhracından elde edilecek fonun münhasıran sosyal olumlu etkileri içeren yeni ve/veya mevcut sosyal projelerin kısmen ya da tamamen finansmanında veya mevcut sosyal projelerin yeniden finansmanında kullanılacak olan Rehber ile uyumlu her türlü sermaye piyasası araçlarını,

i) Sürdürülebilir sermaye piyasası araçları: İhracından elde edilecek fonun münhasıran çevresel ve sosyal olumlu etkilerini birlikte içeren yeni ve/veya mevcut yeşil ve sosyal projelerin kısmen ya da tamamen finansmanında veya mevcut projelerin yeniden finansmanında kullanılacak olan Rehber ile uyumlu her türlü sermaye piyasası araçlarını,

j) Yeşil proje: Rehber'in ihraçtan elde edilen fonun kullanım yerleri bölümünde belirtilen ve iklim değişikliğinin azaltılması/sera gazı emisyonlarının azaltılması, iklim değişikliğine uyum, döngüsel ekonomiye geçiş, su ve deniz kaynaklarının korunması ve sürdürülebilir kullanımı, doğal kaynakların korunması, biyoçeşitliliğin ve ekosistemlerin korunması ve yenilenmesi, kirliliğin önlenmesi ve kontrolü gibi çevresel amaçlara katkı sağlayan projeleri,

k) Yeşil sermaye piyasası araçları: İhracından elde edilecek fon münhasıran çevresel olumlu etkileri içeren yeni ve/veya mevcut yeşil projelerin kısmen ya da tamamen finansmanı veya yeniden finansmanında kullanılacak olan Rehber ile uyumlu her türlü sermaye piyasası araçlarını,

ifade eder.

III. Yeşil, Sürdürülebilir ve Sosyal Sermaye Piyasası Araçlarına İlişkin Genel Esaslar

Yeşil, sürdürülebilir ve sosyal sermaye piyasası aracı ihraçlarında aşağıda yer alan koşulların sağlanması gerekir.

İhraççılar tarafından;

i. İhracın Rehber’de belirtilen esaslara uygun olarak gerçekleştirileceği çerçeve belgesinde açıklanmalıdır.

ii. İhraçtan elde edilen fonun, ihraççının çerçeve belgesinde belirtilen şekilde, münhasıran bu Rehber’in ilgili bölümünde belirtilen yeşil ve/veya sosyal proje tanımına uygun yeni ve/veya mevcut yeşil ve/veya sosyal projelerin kısmen ya da tamamen finansmanında ya da mevcut projelerin yeniden finansmanında kullanılması gerekmektedir.

iii. Yeşil, sürdürülebilir ve sosyal sermaye piyasası araçlarına ilişkin çerçeve belgesinin, Rehber ile uyumlu olduğu hususunda inceleme ve değerlendirme içeren ikinci taraf görüşü alınmalıdır.

iv. Sermaye piyasası aracının yeşil, sürdürülebilir veya sosyal olup olmadığı projenin temel hedefine göre belirlenmelidir.

v. Yeşil, sürdürülebilir ve sosyal kira sertifikaları, varlık ve ipotek teminatlı menkul kıymetler, varlığa ve ipotega dayalı menkul kıymetler ve projeye dayalı menkul kıymetlerin ihracında dayanak varlık olarak yalnızca Rehber’in 1.1. ve 1.2. bölümlerinde atıfta bulunulan yeşil ve sosyal proje tanımına uygun faaliyetlere yönelik varlıklar kullanılmalıdır.

Bu Rehber kapsamında ihraç edilmeyen sermaye piyasası araçları için yeşil, sürdürülebilir ve sosyal veya bunlara eşdeğer ifadeler kullanılamaz.

İhraççılar, çerçeve belgesi ile çerçeve belgesinin Rehber ile uyumlu olduğuna ilişkin ikinci taraf görüşünü, yeşil, sürdürülebilir ve sosyal sermaye piyasası araçları ile ilgili diğer bilgi ve belgelerle birlikte ihraç tavanına ilişkin ihraç belgesi veya izahname onay başvurusu sırasında Kurula iletir. İhraç edilmesi planlanan sermaye piyasası aracının yeşil ve/veya sürdürülebilir ve/veya sosyal olduğu ihraca ilişkin yetkili organ kararında açıkça belirtilir.

Çerçeve belgesi ve ikinci taraf görüşü, ihraç tavanına ilişkin Kurul onayından sonra Kurulca onaylı ihraç belgesi veya izahname ile birlikte ihraççıların internet sitesinde ve Kamuyu Aydınlatma Platformu (KAP)’nda kamuya açıklanır.

Bu Rehber kapsamında yapılacak ihraçlarda, Kuruldan ayrı bir ihraç tavanı alınması ve söz konusu tavan kapsamında yalnızca yeşil, sürdürülebilir ve sosyal sermaye piyasası araçları ihraç edilmesi gerekmektedir.

İhraççılar, bir çerçeve belgesi ve buna ilişkin ikinci taraf görüşünü, aynı çevresel ve sosyal amaçlara dayalı yeşil ve/veya sosyal projelerin finansmanında kullanılması kaydıyla farklı ihraç tavanı başvurularında kullanabilir. Ancak bu husus işbu Rehber’in yayımı öncesi gerçekleştirilen yurt içi yeşil, sürdürülebilir ve sosyal sermaye piyasası aracı ihraçlarına dayanak oluşturan ve Rehber ile uyumlu olmayan çerçeve belgeleri ile ikinci taraf görüşleri için geçerli değildir.

İhraççıların dahil olduğu grup için hazırlanan grup çerçeve belgesinin ilgili ihraççının yönetim kurulu tarafından karara bağlanması kaydıyla kendisi tarafından gerçekleştirilecek ihraçlar için kullanılabilmesi mümkündür.

Bu Rehber kapsamında hazırlanan tüm belgeleri imzalayanlar veya bu belgeler kendi adına imzalanan tüzel kişiler Kanun'un 32'nci maddesi çerçevesinde sorumludur.

IV. Yeşil, Sürdürülebilir ve Sosyal Sermaye Piyasası Araçlarının Temel Bileşenleri

Rehber'e uyumun dört ana bileşeni vardır:

- İhraçtan Elde Edilen Fonun Kullanımı
- Proje Değerlendirme ve Seçme Süreci
- İhraçtan Elde Edilen Fonun Yönetimi
- Raporlama

1.İhraçtan Elde Edilen Fonun Kullanımı

Yeşil, sürdürülebilir ve sosyal sermaye piyasası aracı ihracından elde edilen fonun, en kısa sürede, aracın bu Rehber'de tanımlanan türüne göre yeşil ve/veya sosyal projeler için kullanılması ve bunun için öngörülen süreye çerçeve belgesinde yer verilmesi zorunludur. Belirlenen tüm yeşil ve/veya sosyal projeler, açık çevresel ve/veya sosyal faydalar sağlamalı, bu faydalar çerçeve belgesinde ihraççılar tarafından değerlendirilmeli ve ölçülebilir şekilde sunulmalıdır.

İhraçtan elde edilen fonun tamamının veya bir kısmının yeşil ve/veya sosyal projelerin yeniden finansmanı için kullanılacak olması veya kullanılma ihtimalinin bulunması halinde, mümkün olduğu takdirde fonun projelerin finansmanı ile mevcut projelerin yeniden finansmanı arasındaki dağılımı hakkında bir tahminde bulunulması ve uygun olduğu ölçüde hangi yatırımların veya projelerin yeniden finanse edilebileceğinin çerçeve belgesinde açıklanması gerekir.

Yeşil veya sosyal projeler, birden fazla kategori ve/veya çevresel ve sosyal hedefle ilgili olabilecek varlıkları, yatırımları ve araştırma ve geliştirme gibi diğer ilgili ve destekleyici harcamaları içerir.

Yeniden finanse edilen yeşil veya sosyal projelere dair araştırma geliştirme ve diğer ilişkili, destekleyici harcamaların yeşil veya sosyal proje kapsamında finanse edilebilmesi için, bu harcamaların yapıldığı tarihin veya diğer belirleyici tarihin (tahmini geriye dönük inceleme süresi) çerçeve belgesinde açıklanması gerekir. Tahmini geriye dönük inceleme süresinin 36 ayı geçmemesi, 36 ayı geçenlerde bunun gerekçelerine ilişkin açıklamaların çerçeve belgesinde detaylandırılması tavsiye edilir.

1.1. Yeşil Proje Türleri

Yeşil proje türleri aşağıdaki listeyle sınırlı olmamakla birlikte şu şekildedir;

Yenilenebilir enerji (üretim, iletim, cihazlar ve ürünler gibi)

Enerji verimliliği (altyapıda enerji verimliliği, yeni ve yenilenmiş binalar, enerji depolama, merkezi ısıtma, akıllı şebekeler, cihazlar ve ürünler gibi)

Kirliliğin önlenmesi ve kontrolü (hava, su ve toprağa salınan her türlü emisyonların azaltılması, arıtılmış atık suyun yeniden kullanımı, sera gazı kontrolü, toprak iyileştirme, atık önleme/azaltma, atık geri dönüşümü ve enerji/emisyon verimli atıklarından enerjiye dönüşüm gibi)

Döngüsel ekonomi prensipleri ile uyumlu maddesel geri kazanımı sağlayan atık işleme tesisleri (kurulumu, yenilemesi, atık geri dönüşümü ve üretimi gibi)

Yaşayan doğal kaynaklar ve arazi kullanımının çevresel sürdürülebilir yönetimi (çevresel sürdürülebilir tarım ve hayvancılık, biyolojik bitki koruma veya damla sulama gibi iklimsel akıllı çiftlik girdileri, çevresel sürdürülebilir balıkçılık ve su ürünleri yetiştiriciliği, çevresel sürdürülebilir ormancılık, çevresel sürdürülebilir mera alanları ve doğal peyzajların korunması veya restorasyonu gibi)

Karasal ve su biyoçeşitliliğinin korunması (kıyı, deniz ve havza ortamlarının korunması gibi)

Temiz ulaşım (elektrikli, hibrid, hidrojen gibi alternatif yakıtlı, toplu taşıma, demiryolu, motorlu olmayan, çok türlü ulaşım, temiz enerji araçlarına yönelik altyapı ve zararlı emisyonun azaltılması gibi)

Sürdürülebilir su ve atık su yönetimi (temiz ve/veya içme suyu, atık su arıtımı, kentsel, tarımsal ve endüstriyel su verimliliği uygulamaları, sürdürülebilir kentsel drenaj sistemleri, nehir ıslahı ve diğer sel azaltma biçimleri için sürdürülebilir altyapı gibi)

İklim değişikliğine uyum (iklim gözlemi ve erken uyarı sistemleri gibi bilgi destek sistemleri ve altyapıların iklim değişikliği etkilerine karşı daha dirençli hale getirilmesi çabaları gibi)

Eko-verimli ve/veya döngüsel ekonomiye uyarlanmış ürünler, üretim teknolojileri ve süreçleri [eko-etiket veya çevre etiketi, kaynak verimli ambalajlama ve dağıtım ile çevresel (su-enerji-atık gibi) bağlamda sürdürülebilir ve kaynak verimli ürünler geliştirilmesi ve tanıtılması gibi]

Yeşil Binalar (bölgesel, ulusal veya uluslararası kabul görmüş standartlar veya sertifikaların gerekliliklerini karşılayanlar gibi)

İklim değişikliğini azaltım [nükleer enerji, nükleer süreçlerden elektrik ve ısı üretimi, hidrojen (üretimi, taşınması, depolanması, diğer alt yapı, yakıt ve teknoloji dönüşüm faaliyetleri), karbon yakalama ve depolama (üretim, taşıma ve depolama gibi), temiz gazlar ve türevleri (üretim, taşıma ve depolama gibi) gibi yeşil enerji dönüşümüne katkı sağlayacak projeler]

“Türkiye Yeşil Taksonomisi” oluşturulana kadar, yukarıda belirtilen sınıfların yanı sıra yeşil projelerin elverişliliğinin belirlenmesine dair başta AB Taksonomisi olmak üzere, uluslararası kabul görmüş diğer taksonomilerin de ihraççılar tarafından kullanılması mümkündür.

1.2.Sosyal Proje Türleri

Sosyal proje türleri aşağıdaki listeye sınırlı olmamakla birlikte şu şekildedir;

Erişilebilir altyapı (temiz içme suyu ve sanitasyon, kanalizasyon, ulaşım ve enerji)

Temel hizmetlere erişim (eğitim, sağlık, mesleki eğitim, bakım, finansman ve finansal hizmetler)

Erişilebilir barınma (ekonomik sosyal konut çözümleri gibi)

İstihdam yaratma projeleri ve programları (sosyoekonomik krizlerden, iklim değişikliği azaltım ve uyum politika program ve projelerinden kaynaklanan işsizlik riskleri dahil olumsuz sosyal ve ekonomik etkileri önlemek ve/veya hafifletmek ve adil geçişi sağlamak üzere tasarlanmış proje ve programlar gibi)

Gıda güvenliği ve sürdürülebilir gıda sistemleri (beslenme ihtiyaçlarını ve gereksinimlerini karşılayan güvenli, besleyici ve yeterli gıdaya fiziksel, sosyal ve ekonomik erişim; dayanıklı tarım uygulamaları; gıda kaybı ve israfının azaltılması ve küçük ölçekli üreticilerin üretkenliğinin artırılması gibi)

Sosyoekonomik ilerleme ve güçlendirme (varlıklara, hizmetlere, kaynaklara ve fırsatlara adil erişim ve bunlar üzerinde kontrol; gelir eşitsizliğinin azaltılması da dahil olmak üzere piyasaya ve topluma adil katılım ve entegrasyon gibi)

Erişilebilir psikososyal destek hizmeti (bireylerin ruh sağlığını sosyal refahını desteklemek amacıyla sunulan danışmanlık, terapi, sosyal destekler gibi)

Sosyal meseleler toplumun veya belirli bir kitlenin ekonomik ve sosyal refahını tehdit eden, engelleyen veya bunlara zarar veren sorunlardır. Bu kapsamda, ihraççı sosyal projenin ilgili olduğu hedef kitleyi belirlemelidir. Bununla birlikte hedef kitle tanımları yerel bağlama bağlı olarak değişebilmektedir. Bazı durumlarda da toplumun tamamına hitap etmek hedef kitleye de hitap etmek anlamına gelebilmektedir.

Hedef kitleye aşağıdaki listeye sınırlı olmamakla birlikte şunlar örnek verilebilir;

1. Yoksulluk sınırının altında yaşayanlar,
2. Dışlanmış kişiler ve/veya topluluklar,
3. Engelli bireyler,
4. Göçmenler ve/veya yerinden edilmiş kişiler,

5. Eğitim düzeyi düşük kişiler,
6. Temel ürün ve hizmetlere kaliteli erişim eksikliği nedeniyle yetersiz hizmet alan kişiler,
7. İklim değişikliği ve iklim değişikliği azaltım ve uyum politikalarından olumsuz etkilenen işsizler ve/veya işçiler,
8. Kadınlar ve çocuklar,
9. Yaşlanan nüfus,
10. Korunmasız gençler,
11. Doğal afetler, iklim değişikliği ve/veya iklim geçiş politikaları ve projeleri nedeniyle sosyoekonomik risk altında olanlar, sosyoekonomik eşitsizlik yaşayanlar veya var olan sosyoekonomik eşitsizliği artıranlar dahil diğer hassas gruplar.

2. Proje Değerlendirme ve Seçme Süreci

Yeşil, sürdürülebilir ve sosyal sermaye piyasası araçları ihraççıları, aşağıda listelenen unsurları çerçeve belgesi ile yatırımcılara açıklar:

- Projelerin sosyal ve çevresel amaçları,
- Projenin, yeşil ve/veya sosyal proje türlerinden hangisinin kapsamına girdiğinin ne şekilde belirlendiği ile sosyal projelerin hedef kitlesi/kitleleri için amaçlanan faydalarının ortaya konulmasına ilişkin süreç,
- Yeşil veya sosyal proje türleri ile ilgili olası çevresel ve sosyal riskleri belirlemek ve yönetmek için uygulanacak süreç,
- Projenin varsa diğer tarafları (Özel sektör kuruluşları, sivil toplum kuruluşları, kamu kurumları) ve her bir proje ortağının projedeki görev ve sorumlulukları,
- Projenin hedeflerine katkı sağlayan diğer unsurlar (diğer projeler, kamu aktiviteleri vs.),
- Projenin yapısına göre hedeflenen kısa, orta ve uzun vadeli kilit performans göstergeleri.

İhraççıların çerçeve belgesinde bu başlık kapsamında aşağıdaki hususlara da yer vermesi tavsiye edilir:

- a) Yukarıda belirtilen hususların ihraççının çevresel veya sosyal sürdürülebilirlikle ilgili kapsayıcı hedefleri, stratejisi, politikası ve/veya süreçleri çerçevesindeki yeri,
- b) Varsa yeşil veya sosyal proje seçiminde esas alınan etiket, sertifika, resmi ya da piyasa temelli taksonomi, standart ile uygunluk ve dışlama ölçütleri,
- c) Yeşil veya sosyal projelerin bilinen önemli sosyal ve/veya çevresel olumsuz etkilerini azaltabilecek nitelikteki uygulamaların belirlenmesine yönelik süreçler (Söz konusu etkileri

azaltıcı uygulamalar, yapılacak açık ve anlamlı fayda-maliyet analizlerini ve potansiyel risklerin anlamlı olduğu durumlar için risklerin takibini içerir.).

3.İhraçtan Elde Edilen Fonun Yönetimi

Yeşil, sürdürülebilir ve sosyal sermaye piyasası araçları tedavülde olduğu sürece, ihraçtan elde edilen net fon, aracın bu Rehber’de tanımlanan türüne göre, ilgili dönemde yeşil ve/veya sosyal projelere tahsis edilmek suretiyle yönetilir. İhraççılar, ihraçtan elde edilen fonun henüz kullanılmamış kısmının ilgili yeşil veya sosyal projelere tahsis edilene kadar nasıl yönetilmesinin planlandığına ilişkin bilgiyi (kısa vadeli finansal araçlarda ve likit varlıklarda nemalandırma esaslarını) çerçeve belgesinde kamuya açıklar.

Yeşil, sürdürülebilir ve sosyal sermaye piyasası aracı ihracından elde edilen net fon, her bir ihraç [tek bir yeşil sürdürülebilir ve sosyal sermaye piyasası aracı (her tertip ihracı)] bazında ya da birden fazla yeşil, sürdürülebilir ve sosyal sermaye piyasası aracı için toplulaştırılarak (portföy yaklaşımı) yönetilebilir.

İhraççılar tarafından yeşil, sürdürülebilir ve sosyal sermaye piyasası aracı ihracından elde edilen net fonun kullanım yerlerinin münhasıran her bir yeşil, sürdürülebilir ve sosyal sermaye piyasası aracı ihracı için ayrı muhasebe hesabı açılarak veya birden çok yeşil, sürdürülebilir ve sosyal sermaye piyasası aracı ihracı için ayrı bir toplu hesap açılarak veya diğ er uygun bir usulde izlenerek takip edilmesi, bu hesaplara yapılacak her türlü kaydın ihraççının yeşil ve sosyal projelere özgü borçlanma ve yatırım süreçleri ile bağlantılı yazılı hale getirilmiş dahili izleme yöntemi ile izlenmesi ve ihraçtan elde edilen fondan toplam proje tutarı kadar tutar düşüldükten sonra kalan tutarın başka amaçlarla kullanılmaması gerekmektedir.

4.Raporlama

4.1.Fon Kullanım Raporu

İhraççılar, asgari yılda bir kere olmak üzere ihraçtan elde edilen fonun kullanım yerlerine dair güncel bilgileri içeren bir rapor hazırlamak ve söz konusu raporu Kurul’un özel durumların kamuya açıklanmasına ilişkin düzenlemeleri çerçevesinde ihraççıların internet sitesinde ve KAP’ta kamuya açıklamak zorundadırlar. Bu raporlama fonun tamamı kullanılana kadar yapılır ve raporlama yükümlülüğü, ilgili ihraç tavanı kapsamında ilk tertip ihraç tarihi itibarıyla başlar. Aynı ihraç tavanı kapsamındaki tertip ihraçlarına ilişkin toplu bir raporlama yapılması mümkündür. Ayrıca, kullanılan fonun toplanan fona göre oranı da dikkate alınmak üzere önemli olduğu değ erlendirilen gelişmeleri takip eden azami altı hafta içinde revize raporun ve her halükarda aynı ihraç tavanı kapsamında gerçekleştirilen ihraçlardan elde edilen fonun tamamı kullanıldıktan sonra da fon kullanım raporunun (nihai fon kullanım raporu) kamuya açıklanması gerekmektedir.

Fon kullanım raporu, yeşil, sürdürülebilir ve sosyal sermaye piyasası aracı ihracından elde edilen fonu, bu fonun tahsis edildiği projelerin bir listesini, projelerin kısa bir tanımını, projeler için

kullanılan tutarı ve oranı içerir. Gizlilik anlaşmaları, rekabet hususları veya çok sayıda alt projenin olması gibi nedenler paylaşılabilecek ayrıntıyı sınırlandırıyorsa, bilgi genel terimlerle veya toplu kalemler bazında sunulabilir (belirli proje türlerine tahsis edilen fonun yüzdesel dağılımlar halinde gösterilmesi gibi).

4.1.1.Fon Kullanım Raporunun Doğrulanması

İhraçtan elde edilen fonun tamamı kullanıldıktan sonra hazırlanacak nihai fon kullanım raporuna ve fonun kullanımına dair izleme yöntemine ilişkin doğrulama görüşü alınması ve söz konusu görüşün, Kurul'un özel durumların kamuya açıklanmasına ilişkin düzenlemeleri çerçevesinde ihraççıların internet sitesinde ve KAP'ta kamuya açıklanması zorunludur. Nihai fon kullanım raporunun ve bu rapora ilişkin doğrulama görüşünün fonun tamamının kullanılmasını takip eden 3 ay içerisinde yayımlanması gerekmektedir.

4.2.Etki Raporu

İhraççılar, fon kullanım raporuna ilişkin yukarıda belirtilen usul ve esaslar doğrultusunda, ancak aynı ihraç tavanı kapsamında gerçekleştirilen ihraçlardan elde edilen fonun tamamı kullanıldıktan sonra, tahmin edilen ve/veya gerçekleşen çevresel ve sosyal etkileri içeren bir etki raporu hazırlamak ve kamuya açıklamak zorundadır.

Etki raporlamaları fon kullanım raporlamasında yer alan hususlara ek olarak projelerin gerçekleşen ve/veya tahmin edilen etkilerini içerir. Gizlilik anlaşmaları, rekabet hususları veya çok sayıda alt projenin olması gibi nedenler paylaşılabilecek ayrıntıyı sınırlandırıyorsa, bilgi genel terimlerle veya toplu kalemler bazında sunulabilir (belirli proje türlerine tahsis edilen fonun yüzdesel dağılımlar halinde gösterilmesi gibi).

Etki raporlamasında şeffaflığın sağlanması amacıyla projelerin tahmini ve/veya gerçekleşen olumlu ve/veya olumsuz etkisinin toplu şekilde açıklanmasında, niteliksel performans göstergelerinin ve mümkün olduğunda, niceliksel performans ölçütlerinin (örneğin; enerji kapasitesi, elektrik üretimi, azaltılan/önlenen sera gazı emisyonları, temiz enerjiye erişim sağlanan kişi sayısı, su kullanımında azalma, araba sayısındaki azalma, özellikle hedef nüfustan yararlananların sayısı vb.) kullanılması, niceliksel tayinde kullanılan temel metodolojinin ve/veya varsayımların açıklanması, niceliksel performans ölçütlerinin bulunmaması halinde, bu durumun açıklanması ve diğer değerlendirmelerle desteklenmesi gerekir. İhraççılar, etki raporlaması için uluslararası standartların² önerdiği şablonlardan yararlanabilir.

Etki raporu ve fon kullanım raporunun tek bir belgede birleştirilerek sunulması mümkündür.

² Harmonised Framework for Impact Reporting, Handbook-Harmonised-Framework-for-Impact-ReportingJune2023.pdf (icmagroup.org) ; Harmonised Framework for Impact Reporting for Social Bonds, Handbook-Harmonised-Framework-for-Impact-Reporting for Social Bonds June2023.pdf (icmagroup.org)

4.2.1.Etki Raporunun Dış Değerlendirmesi

İhraççıların etki raporunun bir dış değerlendirme kuruluşu tarafından incelenmesi ve değerlendirilmesi zorunlu değildir. Ancak tercihe bağlı olarak etki raporu için dış değerlendirme hizmeti alınması mümkündür.

Etki raporunun ve varsa bu rapora ilişkin dış değerlendirme görüşünün fonun tamamının kullanılmasını takip eden 3 ay içerisinde yayımlanması gerekmektedir.

4.3. Özet

İhraççılar, yatırımcıların bilgi sahibi olmasını teminen, yeşil, sürdürülebilir ve sosyal sermaye piyasası aracının temel özelliklerini ve Rehber'in dört ana bileşeni ile uyumunu gösteren özet bir raporu ihracının internet sitesinde ve KAP'ta kamuya açıklayabilirler.

V. Dış Değerlendirme

1.Dış Değerlendirme Hizmet Türleri

Yurt içi ihraçlarda dış değerlendirme hizmet türleri ve bu kapsamda uyulması gereken esaslar aşağıda sunulmaktadır.

1.1.İkinci Taraf Görüşü

İkinci taraf görüşünü, çevre, sürdürülebilirlik ve sosyal alanlarda uzmanlaşmış, bağımsız bir dış değerlendirme hizmeti veren kuruluş verebilir. Bu kuruluşlar, ihracçıların yeşil, sürdürülebilir ve sosyal sermaye piyasası araçlarına dair çerçeve belgesinin hazırlanmasına ilişkin danışmanlık aldığı kuruluştan bağımsız olmak zorundadır. İkinci taraf görüşü, ihracın ve çerçeve belgesinin Rehber ile uyumlu olup olmadığını değerlendirir ve ayrıca ihracçıların çevre, sürdürülebilirlik ve sosyal temalarla ilgili temel hedefleri, stratejileri, politikaları ve fonun kullanılacağı öngörülen proje türlerini, proje ile hedeflenen fayda ve etkiler ile varsa çevresel ve sosyal riskleri hakkında inceleme ve değerlendirmeleri içerebilir.

1.2.Doğrulama

Doğrulama, ihracçıların fonun kullanımına dair dahili izleme yöntemine, yeşil, sürdürülebilir ve sosyal sermaye piyasası aracından elde edilen fonun kullanımına ve Rehber ile uyumuna ilişkin verilen güvence veya tasdik olarak kabul edilmektedir.

2.Dış Değerlendirme Hizmeti Verebilecek Kuruluşlar

Bu Rehber kapsamında, yurt içi ihraçlarda, aşağıdaki kuruluşlar dış değerlendirme hizmeti verebilir:

- i. Uluslararası Sermaye Piyasaları Derneği ve İklim Tahvilleri İnisiyatifi gibi uluslararası kabul görmüş dış değerlendirme listesi açıklayan kuruluşların listesinde yer alan veya,
- ii. Uluslararası Sermaye Piyasaları Derneği ve İklim Tahvilleri İnisiyatifi gibi listelerde yer alan kuruluşların üyelik anlaşmasına sahip olduğu yabancı şirketlerle yapılan lisans, know-how ve benzeri sözleşmeler çerçevesinde faaliyette bulunan veya,
- iii. Sürdürülebilirlik ile ilgili konularda uzmanlaşmış, bu Rehber’de yer verilen dış değerlendirme türlerinde hizmet veren kuruluşlardan gerekli teknik yeterlik, uzmanlık ve donanımına sahip danışmanlık kuruluşları, kamu kurum ve kuruluşları ve sermaye piyasalarında bağımsız denetime veya derecelendirmeye yetkili kuruluşlar³.

Yukarıda yer verilen kuruluşların yurt içi ihraçlarda dış değerlendirme hizmeti verebilmesi için gerekli teknik yeterlik, uzmanlık ve donanımına sahip olunduğunu gösterir bilgi ve belgelerin Kurul’a sunulması ve sunulan belgeler çerçevesinde Kurulca dış değerlendirme hizmeti verilmesinin uygun görülmesi gereklidir.

3.Rehber Kapsamında Dış Değerlendirme Hizmeti Veren Kuruluşların Uyması Gereken Esaslar

Yurt içi ihraçlarda dış değerlendirme hizmeti veren kuruluşların aşağıda belirtilen etik ve mesleki ilkelere uyması beklenmektedir.

1. Doğruluk ve dürüstlük,
2. Nesnellik,
3. Mesleki yetkinlik ve özen,
4. Gizlilik.

Doğrulama türünde dış değerlendirme hizmeti verecek kuruluşlar yeşil, sürdürülebilir ve sosyal sermaye piyasası araçları ihracında sunulan güvence hizmetlerine dair ilgili olabilecek mesleki standart ve endüstri kodları kapsamında asgari olarak;

-Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu (KGK) tarafından yayımlanan “Bağımsız Denetçiler İçin Etik Kurallar”ın 4B Kısımına,

³ <https://www.icmagroup.org/sustainable-finance/external-reviews/>
<https://www.climatebonds.net/certification/approved-verifiers>

- Sürdürülebilir Güvence Denetimi standartları yürürlüğe girene kadar, Güvence Denetim Standartları 3000 Tarihî Finansal Bilgilerin Bağımsız Denetimi veya Sınırlı Bağımsız Denetimi Dışındaki Güvence Denetimleri Standardına,

uyum sağlamalıdır.

Yeşil, sürdürülebilir ve sosyal sermaye piyasası aracı ihracı kapsamında dış değerlendirme hizmeti veren kuruluşlarda organizasyon kapsamında

1. Elverişli organizasyon yapısının ve iş süreçlerinin oluşturulması,
2. Sunulan hizmetin gerekleri ile uyumlu teknik yeterlik, uzmanlık, donanım ve tecrübeye sahip yeterli sayıda çalışan istihdam edilmesi,
3. Mesleki sorumluluk sigortası yapılması gereklidir.

Dış değerlendirme hizmeti kapsamında hazırlanan raporların aşağıdaki asgari bilgileri içermesi gerekmektedir:

1. Raporun amacı ve kapsamı ile dış değerlendirme hizmeti veren kuruluşun yetkinliğine dair bilgi,
2. Strateji ve standartlar, potansiyel çevresel ve sürdürülebilirlik risklerini değerlendirme konusunda gereken uzmanlığa sahip olduğuna dair verilebilen referanslar,
3. Bağımsızlık ve çıkar çatışması politikasına dair beyan,
4. Kullanılan tanım, izlenen analitik yaklaşım ve/veya metodoloji,
5. Raporun sonucu (varsa sınırlamaları içerecek şekilde),
6. Raporu hazırlayan kuruluşun ünvanı, hazırlayanların adı, soyadı, görevi ve imzası.

Dış değerlendirme hizmeti veren kuruluşların, yukarıda belirtilen etik ve mesleki ilkelere, mesleki standart ve endüstri kodlarına uyum durumunu, yetkinlik, ilgili uzmanlık alanları ve yaptıkları incelemenin kapsamını hazırladıkları raporda açıklamaları gerekmektedir.

Dış değerlendirme hizmeti veren kuruluşlar, ihraççıların aynı çerçeve belgesi kapsamında yapacağı ihraçlarda, Rehber’de belirtilen dış değerlendirme hizmetlerinden sadece birini verebilir. Ancak, farklı çerçeve belgelerine ilişkin olarak birden fazla türde dış değerlendirme hizmeti verilebilir. Ayrıca, çerçeve belgesi hazırlanmasına dair danışmanlık hizmeti alınan kuruluştan dış değerlendirme hizmeti alınamaz.

VI. Yurt Dışı İhraçlar

Rehber’in (I) Amaç, Kapsam ve Dayanak ile (II) Tanımlar başlıklı bölümlerinde yer alan hükümler özellikle yurt içi ihraçlar için geçerli olduğu belirtilmedikçe, yurt dışı ihraçlar için de uygulanır.

Bununla birlikte yurt dışı ihraçlar için Rehber'in (II) Tanımlar başlıklı bölümünde yer alan Rehber atıfları yabancı yeşil, sürdürülebilir ve sosyal sermaye piyasası araçlarına ilişkin standartlar olarak esas alınmalıdır.

Yeşil, sürdürülebilir ve sosyal sermaye piyasası araçlarının yurt dışı ihraç başvurularında, ihracın yapıldığı/tabi olduğu yabancı yeşil, sürdürülebilir ve sosyal sermaye piyasası araçlarına ilişkin standartlar uyarınca hazırlanan ve yönetim kurulu tarafından karara bağlanan çerçeve belgesinin ve söz konusu belgenin esas alınan yabancı standartlar ile uyumlu olduğuna ilişkin ikinci taraf görüşünün Kurul'a sunulması gerekir.

Ayrıca, söz konusu belgelerin ihraç tavanına ilişkin Kurul onayından sonra Kurulca onaylı ihraç belgesi ile birlikte ihraççıların internet sitesinde ve KAP üyesi olması durumunda KAP'ta ilan edilmesi gerekir.

İhraççılar, çerçeve belgesi ile çerçeve belgesinin esas alınan yabancı standartlar ile uyumlu olduğuna ilişkin ikinci taraf görüşünü, yeşil, sürdürülebilir ve sosyal sermaye piyasası araçlarıyla ilgili diğer bilgi ve belgelerle birlikte ihraç tavanına ilişkin ihraç belgesi veya izahname onay başvurusu sırasında Kurul'a iletirler.

Bu Rehber kapsamında, yurt dışında yapılacak yeşil, sürdürülebilir ve sosyal ihraçlarda da Kurul'dan ayrı bir ihraç tavanı alınması gerekmektedir. İhraççılar bir çerçeve belgesi ve buna ilişkin ikinci taraf görüşünü, aynı çevresel ve sosyal amaçlara dayalı yeşil ve/veya sosyal projelerin finansmanında kullanılması kaydıyla farklı ihraç tavanı başvurularında kullanabilir. İhraççıların dahil olduğu grup için hazırlanan grup çerçeve belgesinin ihraççıların yönetim kurulu tarafından karara bağlanması kaydıyla ihraççıların kendileri tarafından gerçekleştirilecek ihraçlar için de kullanılabilmesi mümkündür.

EK

YEŞİL, SÜRDÜRÜLEBİLİR VE SOSYAL SERMAYE PİYASASI ARACI ÇERÇEVE BELGESİNDE BULUNMASI GEREKEN ASGARİ UNSURLAR

1.Genel Bilgiler

- Çerçeve belgesi tarihi
- İhraççının ünvanı
- İhraççının kurumsal internet sitesi
- İkinci taraf görüşü veren kurumun ünvanı

2.Açıklama

- İhraç edilen sermaye piyasası araçlarının bu Rehber ile uyumlu olduğuna ilişkin açıklama
- Kaynak kuruluşun ve/veya fon kullanıcısı ve/veya kurucunun yer aldığı sermaye piyasası aracı ihraçlarında Rehber kapsamındaki yükümlülüklerin paylaşımına ilişkin açıklama

3.Strateji ve Gerekeçe

- İhraççının sürdürülebilirlik stratejisi kapsamında çevresel ve sosyal hedefleri ile yeşil, sürdürülebilir ve sosyal sermaye piyasası aracı ihraç gerekçesi [İhraççının sürdürülebilirlik strateji ve politikalarına ilişkin varsa kamuya açıklanan ilgili bilgilerin ve belgelerin internet bağlantılarına (varsa sürdürülebilirlik raporu linki) yer verilmesi gerekmektedir.]
- Yeşil ve/veya sosyal projelerin hangi çevresel ve sosyal hedeflere katkıda bulunduğu hakkında açıklama
- İhraççının çevresel ve sosyal hedeflerinin ve/veya stratejilerinin ve yeşil ve/veya sosyal proje türlerinin Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları, Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri ve Paris İklim Anlaşması gibi uluslararası taahhütlerle nasıl bir ilişki içinde olduğuna dair açıklama

4.İhraçtan Elde Edilen Fonun Kullanım Yeri

- İhraçtan elde edilen fonla finanse edilecek yeşil veya sosyal projeler/proje türleri, ilgili ekonomik faaliyetler ve varsa NACE⁴ kodu
- Elde edilen fonun ilgili projede kullanılması için öngörülen süre ve süreç
- Projelerin ölçülebilir şekilde sunulmuş çevresel ve sosyal faydaları
- İhraçtan elde edilen fonun tamamının veya bir kısmının yeşil ve/veya sosyal projelerin yeniden finansmanı için kullanılacak olması veya kullanılma ihtimalinin bulunması

⁴ NACE (Nomenclature of Economic Activities) kodu; AB’nde ekonomik faaliyetlerin istatistiki sınıflamasını ifade eder.

halinde, mümkün olduğu takdirde fonun projelerin finansmanı ile yeniden finansmanı arasındaki tahmini dağılımı ve uygun olduğu ölçüde hangi yatırımların veya proje portföylerinin yeniden finanse edilebileceği

- Yeşil veya sosyal projelerin ilgili olduğu kategori ve/veya çevresel ve sosyal hedefler, bu hedeflerle ilgili olabilecek varlıklar, yatırımlar ve araştırma ve geliştirme gibi diğer ilgili ve destekleyici harcamalar
- Yeniden finanse edilen yeşil veya sosyal projelere dair araştırma geliştirme ve diğer ilişkili, destekleyici harcamaların yapıldığı tarih veya diğer belirleyici tarih (tahmini geriye dönük inceleme süresi)

5.Proje Değerlendirme ve Seçme Süreci

- Projelerin sosyal ve çevresel amaçları
- Projenin, yeşil ve/veya sosyal proje türlerinden hangisinin kapsamına girdiğinin ne şekilde belirlendiği, esas alınan taksonomi ile sosyal projelerin hedef kitlesi/kitleleri için amaçlanan faydalarının ortaya konulmasına ilişkin süreç
- Yeşil veya sosyal proje türleri ile ilgili olası çevresel ve sosyal riskleri belirlemek ve yönetmek için uygulanan süreç

6.İhraçtan Elde Edilen Fonun Yönetimi

- İhraçtan elde edilen fonun Rehber'in 3 no'lu bölümünde belirlenen hususlar çerçevesinde nasıl yönetileceği
- İhraçtan elde edilen fonun henüz kullanılmamış kısmının ilgili yeşil veya sosyal projelere tahsis edilene kadar nasıl yönetilmesinin planladığı (kısa vadeli finansal araçlarda ve likit varlıklarda nemalandırma esasları)

7.Raporlama

- Fon kullanım raporunun yayım yeri, raporlama dönemi ve yayımlanma sıklığı
- Etki raporunun yayım yeri, raporlama dönemi ve yayımlanma sıklığı
- Projeler ile ilgili çevresel ve/veya sosyal hedeflere yapılan katkı
- Yeşil ve/veya sosyal projelerin seçiminde kullanılan ölçütlerden her bir proje ile ilgili çevresel hedeflere yapılan önemli katkıyı göstermek amacıyla kullanılacak niteliksel ve niceliksel ölçütler
- İhraçtan elde edilen fonla finanse edilecek projelerin tahmini çevresel ve/veya sosyal etkileri
- Dış değerlendirme görüşünün ne zaman alınacağı ve yayımlanma sıklığı